

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

21 mei 1997

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Leonard Quintelier en Jef Van Looy –

betreffende de financiering van het milieubeleid

Het Vlaams Parlement,

- om tot een conclusie te kunnen komen na de hoorzittingen die in gemeenschappelijke bijeenkomsten van de commissies Leefmilieu en Financiën werden gehouden, tijdens dewelke een ruime waaier van betrokken actoren werd gehoord, en waarin het thema van het financieren van het toekomstig milieu- en natuurbeleid aan de orde was ;
- rekening houdend met de studies en de voorstellen die door diverse groepen werden uitgewerkt, en inzonderheid door de VMM en de SERV ;
- gelet op alle kritieken en voorstellen, zoals die ook later nog in een aanvullende hoorzitting met de heer Coeck werden geformuleerd, onder meer in verband met het vermengen van regulerende en financierende doelstellingen in de milieuheffingen ;
- gelet op de beperktheid van het instrument heffingen, dat alleen kan werken binnen een kader van duidelijke regelgeving en duidelijke ecologische doelstellingen, zoals momenteel uitgewerkt in het Milieubeleidsplan 1997-2001 ;
- stelt vast dat er op langere termijn nog belangrijke financiële inspanningen nodig zullen zijn om de ecologische sanering tot een goed einde te brengen ;
- verder bouwende op het advies van 26 september 1996 van de commissie Leefmilieu bij het ontwerp MINA-plan 2, meer bepaald op punt IV, betreffende de financiering van het milieubeleid ;
- overwegende dat dat advies op dit punt meer bepaald luidt als volgt :

"IV. Instrumenten en financiering

De commissie is van mening dat dit deel van het plan onvoldoende is uitgewerkt en heeft het planningsteam reeds om verduidelijking verzocht tijdens de vergadering van 27 juni 1996. Meer bepaald het geheel van kosten en uitgaven verbonden aan dit ontwerpplan is onvoldoende concreet en op een te beperkte tijdschaal uitgewerkt. In het bijzonder over de kosten van de historische milieuverontreiniging worden exactere gegevens gevraagd.

De commissie stelt inzake instrumenten en financiering de volgende uitgangspunten voor :

- Vooraleer te bepalen op welke manier het milieubeleid moet worden gevoerd, moeten de beschikbare beleidsinstrumenten zorgvuldig worden afgewogen, en moet er uiteindelijk worden gekozen voor de methode die op het terrein de beste resultaten inzake preventie van milieuverontreiniging oplevert.
- Wat het instrument regelgeving betreft, is de kwaliteit van de regelgeving, gebaseerd op leesbaarheid, toepasbaarheid, rechtszekerheid, continuïteit en afdwingbaarheid een essentiële voorwaarde voor een goed beleid. Voor de coherentie van de regelgeving is het essentieel dat het werk van de interuniversitaire commissie voor de herziening van het milieurecht wordt gefinaliseerd, in het parlement besproken en tenslotte in uitvoering wordt gebracht.
- Continuïteit doorzichtigheid en voorzienbaarheid moeten leidende principes zijn voor het milieubeleid. Dit houdt in dat heffingen niet meer voortdurend worden gewijzigd en dat rechtszekerheid wordt geboden. Daartoe is een planmatige aanpak van het beleid vereist, gebaseerd op een vooraf bepaalde tijdshorizon.
- Het MINA-plan 2 gaat terecht uit van het beginsel "de vervuiler betaalt". De overheid moet zo consequent mogelijk dit beginsel toepassen en via het prijsmechanisme de deelnemers aan het economisch proces stimuleren om meer met het milieu rekening te houden. De toepassing van het principe zou moeten leiden tot marktprijzen die de werkelijke schaarsteverhoudingen en de reële kostprijs van het gebruik van het milieu weerspiegelen. In deze lijn kan ook de "groene boekhouding" worden ontwikkeld.

De toepassing van het principe "de vervuiler betaalt" moet bovendien gericht zijn op het stimuleren van de preventie van milieuverontreiniging en kan bijgevolg nooit als een legitimatie voor vervuiling worden begrepen.

Een correcte en transparante toepassing van het beginsel vereist eveneens een omzichtige en duidelijke motivatie van de financieringstechnieken en de wederzijdse afstemming

van het federaal en gewestelijk eco-fiscaal instrumentarium.

Bij de keuze tussen regulerende en financierende heffingen moeten in de mate van het mogelijke steeds regulerende heffingen worden opgelegd. Deze leggen immers de nadruk op gedragsverandering. Dit mag de financiering van het milieubeleid in het algemeen niet in het gedrang brengen. Daarom moet een visie op middellange termijn met betrekking tot de financiering van het milieubeleid worden ontwikkeld.

Het ontwerpplan bevat een aantal doelstellingen en acties die naar de overtuiging van de commissie de inzet van belangrijke financiële middelen zullen vereisen. De commissie meent dat het punt van de financiering van de uitgaven cruciaal is voor gelijk welk milieubeleidsplan, en vraagt daarom een sluitend en precies meerjarenplan voor de financiering van het MINA-plan 2 op te stellen. De uitvoering van het plan zal middelen vergen die enerzijds van de overheid zelf zullen komen en anderzijds voor rekening van de doelgroepen zijn.

In de eindversie van het plan moeten een aantal mogelijke financieringsscenario's worden opgenomen, waaruit blijkt wat de economische gevolgen voor zowel de doelgroepen als voor de overheidsfinanciën zijn, afhankelijk van de ingezette instrumenten. In deze scenario's moeten de kosten worden verwerkt van de sanering van het zogenaamde milieupassief. Het MINA-plan 2 gaat er immers vanuit dat – in het kader van een duurzame ontwikkeling – geen milieuproblemen op de volgende generatie mogen worden afgewenteld.

De commissie pleit tenslotte voor een verdere ontwikkeling van een instrumentarium voor een juiste raming en toerekening van de kosten."

- overwegende dat in het principieel goedgekeurd milieubeleidsplan 1997-2001 (MINA-plan 2) er in belangrijke mate rekening werd gehouden met het advies van de commissie Leefmilieu, en meer bepaald met de bepaling dat kosten en financiering nu een apart deel zijn gaan uitmaken van het milieubeleidsplan (p. 203-219), en dat ook een aantal aanbevelingen van de commissie daarin werden overgenomen ;
- vraagt de Vlaamse regering om het resultaat van de actie 163 (het uitwerken van een langetermijnvisie inzake de financiering) van het

milieubeleidsplan alleszins voor de begrotingsbespreking 1999 voor te leggen, volgens de in het advies van de commissie Leefmilieu vooropgezette uitgangspunten, en de vaststellingen in het ontwerp-milieubeleidsplan ;

- stelt daarbij de volgende algemene principes voorop :

a) Financiering van beleid is geen doel op zich. Wat vooropstaat is de meest doelmatige realisatie van de milieudoelen, zoals vastgelegd in de meerjarenaanpak van de Vlaamse regering. Daartoe moet op de eerste plaats radicaal worden gekozen voor een preventief beleid, dat erop gericht is vervuiling zoveel mogelijk te voorkomen. Daarna moeten de beleidsinstrumenten zorgvuldig tegen mekaar worden afgewogen.

b) Burgers en bedrijven vragen zekerheid en voorspelbaarheid van de milieuheffingen. Ook uit wetenschappelijk onderzoek blijkt hoe belangrijk die zekerheid en voorspelbaarheid zijn. Gelet op de belangrijke wijzigingen die in het systeem van de milieuheffingen de laatste jaren reeds werden doorgevoerd, is het aangewezen de totale druk van de milieuheffingen vanaf nu constant te houden tot het jaar 2000.

De eventuele verhogingen vanaf het jaar 2000 moeten dan passen in de uitgewerkte langetermijnvisie op de financiering van het milieubeleid en moeten ook rekening houden met de hiervoor vermelde behoefte aan zekerheid en voorspelbaarheid.

c) Milieuheffingen zijn gebaseerd op het principe "de vervuiler betaalt" : de uitgaven die met de opbrengsten van die heffingen worden betaald, moeten dan ook bij voorkeur grotendeels een band hebben met de aanpak van de vervuiling waarvoor de heffingen worden opgelegd.

In elk geval zijn die heffingen niet ingesteld om uitgaven te dekken die tot de algemene overheidstaken van beleidsvoorbereiding en controle behoren. Er moet dus een uitzuivering van het Mina-fonds gebeuren, waarbij met name de Vlaamse Openbare Instellingen duidelijk vanuit de algemene middelen gefinancierd moeten worden.

Ook de andere uitgaven die momenteel op het Mina-fonds worden aangerekend, moeten vanuit dezelfde logica worden bekeken :

het aandeel van de algemene middelen zal sterk moeten toenemen. Vanuit die optiek moeten ook de uitgaven voor natuurbehoud vanuit de algemene middelen betaald worden. Zij moeten bovendien gekoppeld worden aan een vast groeiritme. Analooq kunnen de vergoedingen in het kader van het mestactieplan geen aanleiding geven tot een verhoging van de milieuheffingen.

- d) Het principe "de vervuiler betaalt" betekent tenslotte niet dat alle kosten van het milieu-beleid, ook niet van dat deel ervan waarmee de heffingen een rechtstreeks verband hebben, via de heffingen op de burgers en de bedrijven moeten worden verhaald. Zo moeten de heffingen niet worden opgedreven om de historische achterstand versneld in te halen. Een dergelijke inhaalbeweging moet mede worden opgevangen vanuit de algemene middelen.

Toegepast op de afvalwaterzuivering betekent dat, dat een deel van de Aquafinfactuur veroorzaakt wordt door het opstarten van een versneld bouwprogramma voor afvalwaterzuiveringsinstallaties en prioritaire riole-ringen. Dit doet de kosten uitstijgen boven de kosten nodig voor exploitatie en onderhoud van de installaties. De heffingen moeten berekend zijn op die laatste kosten terwijl de meerkosten veroorzaakt door de inhaalbeweging, door de algemene middelen moeten worden gedragen. Voor de historische en niet-toewijsbare bodemverontreiniging geldt ook dat zij als zware last van het verleden niet op de bestaande heffingen kan worden verhaald. Er moet nagegaan worden of voor die uitgaven geen apart fonds met aangepaste financiering kan worden opgericht.

Leonard QUINTELIER

Jef VAN LOOY
